

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ

АКАДЕМИЈА УМЕТНОСТИ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

-обавезна садржина- свака рубрика мора бити попуњена

(сви подаци уписују се у одговарајућу рубрику, а назив и место рубрике не могу се мењати или изоставити)

ОБРАЗАЦ – 6АУ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
1. Датум и орган који је именовео комисију: 11.03.2021. Наставно уметничко научно веће Академије уметности у Новом Саду
2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:
Председник комисије: мр Марина Милић Радовић, редовни професор; Камерна музика, 19. 06. 2008, Академија уметности Нови Сад.
Члан комисије: др ум. Жељка Милановић, редовни професор; Дириговање, 09. 07. 2015, Академија уметности Нови Сад.
Члан комисије: мр Анета Илић, редовни професор; Соло певање, 04.04.2015, Факултет музичке уметности Београд.
Члан комисије: др ум. Весна Аћимовић, ванредни професор; Соло певање, 20. 07. 2020, Академија уметности Нови Сад.
Ментор: др Милица Стојадиновић, редовни професор; Соло певање, 06. 11. 2008, Академија уметности Нови Сад.
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме: Радослава, Душан, Воргих Журжован
2. Датум и место рођења, општина, република: 12.08.1985. Нови Сад, Нови Сад, република Србија

3. Назив факултета, назив студијског програма основних академских студија и стечени стручни назив:

Академија уметности Универзитета у Новом Саду, Музички департаман, Соло певање, Дипломирани музички уметник.

4. Назив факултета, назив студијског програма мастер академских студија и стечени академски назив:

Јоханес Гутенберг Универзитет, Висока школа за музику, Мајнц, Музичка уметност – соло певање, Мастер соло певања.

5. Назив факултета, назив магистарске тезе и датум одбране:

Није похађала магистарске студије

6. Уметничка област из које је стечено академско звање магистра уметности:

Није похађала магистарске студије

7. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија:

2018.

Музичка уметност - Извођачке уметности, модул Соло певање

III НАСЛОВ ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА:

Гласови Мале сирене – вокални портрет Франческе Куцони

IV ОПИС ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА:

Извођачки део докторског уметничког пројекта под називом *”Гласови Мале сирене – вокални портрет Франческе Куцони”* одржан је у Атријуму Народног музеја у Београду 25.05.2021. године у 20 часова. Јавна презентација је уприличена у виду концерта са барокним ансамблом на изворним барокним инструментима у трајању од 60 минута. Докторанд Радослава Воргић-Журжован извела је једанаест арија из репертоара Франческе Куцони уз сарадњу са барокним ансамблом Њу Тринити Барок, под руководством Предрага Госте.

Писани део докторског уметничког пројекта обухвата детаљну анализу једанаест арија.

Број поглавља 8/ страница 104/ слика 7/ нотних примера 40/ референци 44/ прилога 7

Писани део докторског уметничког пројекта изложен је по следећем садржају:

Кључна документацијска информација

Key word documentation

Захвалница

САДРЖАЈ

Сажетак

Abstract

1. Увод
 - 1.1. Барок – стилске одреднице
 - 1.2. Франческа Куцони – музичка каријера, почетак и образовање у Италији
 - 1.3. Краљевска музичка академија и развој каријере
 - 1.4. Две диве – „ривалство краљица“
 - 1.5. После Хендла
2. Пет фаза оперске-уметничке каријере Франческе Куцони
 - 2.1. Први период 1714-1722
 - 2.2. Други период 1723-1728
 - 2.3. Трећи период 1728-1734
 - 2.4. Четврти период 1734-1736
 - 2.5. Пети период 1736-1740
3. Украшавање барокних арија
 - 3.1. Орнаменти у бароку
 - 3.2. *Messa di voce*
 - 3.3. Апођатура
 - 3.4. Трилер, као извор покретљивости гласа
 - 3.5. Колоратуре у бароку
 - 3.6. Каденца
4. Вокално-технички захтеви извођења барокних арија
 - 4.1. Високи тонови
 - 4.2. Ниски тонови и скокови
 - 4.3. Консонанти у служби слободног гласа и обезбеђивања јасноће текста
 - 4.4. Певање одређених сугласника
5. Савремено барокно певање
 - 5.1. Припрема за јавни наступ
6. Закључак

7. Прилози
 - 7.1. Репертоар Франческе Куцони
 - 7.2. Репертоар јавног извођења докторског уметничког пројекта „Гласови Мале сирене – вокални портрет Франческе Куцони“
 - 7.3. Преводи арија са оригиналног италијанског на српски језик
 - 7.4. Табеларни приказ арија (темпо, такт, тоналитет, опсег, оркестрација)
 - 7.5. Вежбе за упевавање
 - 7.6. Програм јавне презентације докторског уметничког пројекта
 - 7.7. Јавна презентација докторског уметничког пројекта (аудио-визуелни снимак)
8. Литература

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА:

Као природан резултат дугогодишњег бављења бароком и давања изванредних интерпретација музике барока широм Европе, долази и избор теме за докторску дисертацију озбиљне и посвећене уметнице Радославе Воргић Журжован:

Гласови Мале сирене – вокални портрет Франческе Куцони.

Природан је стога и избор за практични део докторског уметничког пројекта Радославе Воргић Журжован: концерт у оквиру 16. Фестивала ране музике у Атријуму Народног музеја у Београду. На програму је концерт јасно назначен као „Јавна презентација докторског уметничког пројекта.“

Том приликом, у уторак 25. маја 2021. године, премијерно је изведен репертоар који се никада раније није чуо на територији Србије.

Сва је прилика, јер нема никаквих записа који говоре супротно, да су први пут од саме Франческе Куцони (након 300 година), следеће арије изведене и у свету: **Lasciate mi in pace** Орландинија, **Combattuta navicella** Ариостија, **Difese mi giurasti** Бонончинија, **Vado anch'io** Броскија и **Tortorella abbandonata** Сароа.

За потребе извођења арија било је неопходно манускрипт преписати у модерну нотацију, што је уз много посвећености и времена учинио Драган Каролић.

Концерт у трајању од 60 минута чисте музике изведен је уз пратњу *Ансамбла Њу Тринити Барок* који је за ову прилику био сачињен од укупно 6 извођача на историјским инструментима: 2 барокне виолине, барокна виола, барокно виолончело, барокни контрабас и чембало, под руководством Предрага Госте. Ангажовање јединог барокног ансамбла са историјским барокним инструментима на овим просторима је додатна вредност уметничког подухвата чија је намера осветљавање музике барока којој се, по кандидату, не посвећује довољно пажње. Због изузетне тешкоће обезбеђивања барокног оркестра, докторанд је циљано бирала арије које се певају уз минималну инструменталну пратњу.

Куцони, оперска дива према којој нису били равнодушни ни композитори ни публика, презентована је кроз пет фаза своје оперске каријере. Изабране арије откривају музичко умеће примадоне чија каријера је трајала 36 година, а коју је докторанд, по песми *Ривалство краљица* Амброза Филипса, након опсежног изучавања уметничког лика Франческе Куцони, самоиницијативно назвала „Малом сиреном.“

Редослед представљених арија на концерту кандидаткиња је изабрала по тежини и вокално – техничким захтевима. Са тежим аријама на почетку, лакшим при крају, водила је рачуна да најефектнију остави за финале. Кандидаткиња је имала намеру да поштује хронолошки редослед арија како их је певала Франческа Куцони, да би на известан начин прошла кроз најуспешнији период уметничког живота „Мале сирене“. У том смислу би она почела Аријом Вивалдија из 1718. која је прва арија из Куцонијеве почетне каријере, а за коју је кандидаткиња могла да нађе манускрипт, а последња од Арене из 1738. коју је певала, за коју постоје ноте. У припреми реализације концерта намера се испоставила као непрактична и не уметнички оправдана, те се за одлуку о редоследу композиција уметница водила законима сцене, имајући у виду потребу за смењивањем 8 брзих арија са 3 споре, како би концерт добио на динамичности и узбудљивости за присутну публику.

Преводи арија са оригиналног италијанског (на којем је кандидаткиња изнела репертоар) на српски (у преводима Драгана Каролића и Душана Торомана) били су одштампани у програму као значајна помоћ публици, те су природно допринели бољем схватању и дубљем доживљају музичких тачака.

Јавна презентација је отворена аријом **Un lampo di speranza** Франческа Марије Верацинија, након које су следиле: **2) Lasciatemi in pace** Ђузепеа Марије Орландинија, **3) Smanie d'affanno** Николе Порпоре **4) Difese mi giurasti** Ђованија Бонончинија, **5) Tortorella abbandonata** Доменика Натале Сароа, **6) Combattuta navicella** Атилија Ариостија, **7) Fra catene** Антонија Вивалдија, **8) Conservati fedele** Јохана Адолфа Хасеа, **9) Vado anch'io** Рикарда Броскија, **10) Falsa immagine** Георга Фридриха Хендла, да би **10) Come potesti, oh Dio** Ђузепеа Арене као кулминација, заокружила вече.

Дубока осећајност, кристално јасна мисао иза сваке мелодије, супериорна техничка спрема, лепршавост уз развојност и природност која произилази из надмоћности савладаног материјала, најјачи су атрибути ове уметнице. Увек прилагођавајући глас атмосфери композиције, бојила га је и изнијансирано осенчавала у зависности од арије коју је представљала. Водила нас је од патетике, неописиве туге, радости, лепршавости, до усхићења, никада не губећи ону потребну небеску узвишеност као неопходност барокног стила. Интонативно стабилан, јасан, никада не губећи лепу боју, Радославин глас је увек гибак и покретљив и избрушен тачно у оној мери у којој је идеалан за извођење барокне музике. Не заостајући за својим узором, Франческом Куцони, познатом као „краљицом трилера“, Радослава Воргић Журжован је демонстрирала снажне, уједначене трилере у захтевним аријама барока попут **Fra catene** Антонија Вивалдија.

Природност и лакоћа красили су и колоратуре у најтежој од 11 изабраних арија, **Combattuta navicella** Атилија Ариостија.

Каденце је уметница сама писала. Креирала их је зналачки, након студиозног бављења начина писања каденци у време барока, правилâ која су одредили

педагози, историчари и критичари тог времена, законâ који су се морали испоштовати. Усклађујући дате захтеве са својим личним афинитетима и својим уметничким сензибилитетом, сваку је каденцу написала у складу са карактером изнете песме, одређујући унапред и највиши и најнижи упечатљив тон, одређујући њима врх и подножје – оквир у којем увек последњи тон осликава последњу реч, као и осећање и смисао текста дате арије.

Не само у каденцама, него и у обилато коришћеној орнаментацији у програму докторског рада, кандидаткиња је показала моћ да се „игра“ са својим гласом, изнедривши читав спектар гласова за пројекат *Гласови Мале сирене*. Били смо сведоци високог степена вештине импровизације у којој уметница истински бриљира.

У практичној презентацији посебно је примећен емотиван набој арија, без кога ниједан музички ефекат не би имао потребну моћ и снагу деловања на слушаоца. Тај емотивни мост омогућавао је музици да заживи у пуном смислу и пренесе нас у дух и време барока, као што је и барокну музику пренео савременом слушаоцу.

И овим, као и бројним концертима изнетим последњих година, кандидаткиња је потврдила да је „неприкосновен тумач музике барока“ како је безрезервно описују страни критичари.

Присуствовали смо правој извођачкој ниски бисера. Концертним извођењем, уметница је музиком рекла оно што је речима изнела у Уводу писаног дела доктората: „Ко једном осети лепоту и раскош у извођењу барокне музике, динамичност и изражајност страсти и осећања које она доноси, остаје јој веран до краја.“

Вокални портрет Франческе Куцони је дао изванредну подлогу за сагледавање вокалног портрета Радославе Воргић Журжован. Све оно у чему је у писаном делу доктората изнела, попут оног да ни високи емотивни набој без адекватног техничког мајсторства не оставља довољно јак утисак, јасно је демонстрирала у практичној презентацији.

Такође, на само Радославин јединствени начин да радошћу слави најлепше арије барока (у какве она свој одабрани репертоар претвара), сопранисткиња је успела да дочара и укрсти магнетско музичко умеће диве Франческе Куцони уз скромност и женственост али и сценску појаву и велики глумачки таленат њене ривалке Фаустине Бордони чија је каријера, баш због мекшег и лепшег темперамента и прилагодљивијег карактера, дуже трајала и завршила се без тако драматичног пада какав је доживела централна личност теме доктората.

Писани део докторског уметничког пројекта нас, кроз личност и репертоар барокне оперске диве, инспирације Хендла и његових савременика, аргументовано води кроз разлоге због којих је пожељно поближе упознати заборављени оперски репертоар и обогатити савремену концертну сцену за сада непознатим делима XVIII века.

Уз анализу арија кроз личност Франческе Куцони, Воргићева подстиче промоцију барокне опере и извлачи из заборава вредне композиторе попут Ариостија, Арене и других.

У Уводном делу докторанд се бавила обележјима барока, стилским одредницама, са посебним освртом на жене композиторе и жене извођаче. У овом одељку

изузетно је значајан податак који нам докторски рад осветљава - улога три оперске диве: Куцони, Бордони и Ренци, чије су „упорност, истрајност и трпељивост утицале на промену односа читавог друштва према женама и на њихово равноправно учешће у породичном и друштвено јавном животу.“

Развијајући у уводном делу своју анализу живота Франческе Куцони од почетка музичке каријере и образовања у Италији, преко развоја каријере у Лондону, ривалства са другом дивом до финалног гашења једне спектакуларне каријере, докторанд живот барокне каприциозне уметнице користи и као поучан пример младим нараштајима колико темперамент и карактер могу позитивно или негативно утицати на опстанак на сцени.

У другом делу писаног рада се кроз репертоар Куцони упознајемо и са нама непознатим операма, као и композиторима за које докторанд сматра да су неправедно заборављени, што је својим практичним радом, страшно и са радосћу изводећи њихове арије присутнима и показала.

Трећи део писаног рада бави се орнаментацијом, украшавањем вокалних мелодија, која се и данас сматра врхунским умећем. Начини украшавања, као и практични савети како их истесати и овладати њима до максимума, дати су уз нотне примере из представљених арија. Ту налазимо и савете како овладати орнаментацијом (трилерима или колоратурама на пример) и како их увежбавати поступно.

Каденцама и њиховим специфичностима се дало највише простора, што је и природно, с обзиром на њихов значај и да су највеће звезде барока, па и Франческа Куцони, биле познате управо по извођењу каденци.

Рад је обогаћен и објашњењима о вокално техничким захтевима извођења барокних арија: високих тонова, ниских тонова и скокова, певању консонаната, одређених сугласника.

Пето поглавље доноси питања и одговоре потребним за савремено барокно певање, док се у Закључку износи да је докторском темом проширен репертоар младим певачима и данашњој публици је барокна опера понуђена кроз савремено извођење.

У прилозима под бр. 7 наведен је цео репертоар Франческе Куцони, избор докторанда за јавну презентацију, преводи свих арија са италијанског на српски, табеларни приказ арија (темпо, такт, тоналитет, опсег, оркестрација) врло драгоцен сугестија вежби за упевавање, програм јавне концертне презентације обогаћен фотографијама са наступа.

Под Литературом налазимо 33 јединице од којих су 23 на енглеском језику, 6 на немачком и 4 на српском. Од 8 интернет референци 7 су на енглеском, 1 на немачком. Списак употпуњује 38 нотних записа од којих су 27 манускрипти а 11 модерна штампана издања.

VI ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Писани део докторског рада нам отвара видике, проширује знања о бароку - давном, а врло раскошном и значајном музичком добу, његовим композиторима, певачима, музичким стандардима и правилима која су постојала. Премијерним извођењем 11 арија у склопу докторског уметничког пројекта омогућен је увид у заборављени репертоар о којем нема звучних записа а који не би требао да заборављен и остане, јер је потврдио атрактивност, изузетно освежење, колико за

извођаче, толико и за публику. Истраживање и концертна презентација су изузетно значајни за наше поднебље, поготово у тренутку када постоји само један барокни ансамбл у нашој земљи, а историјски инструменти (код нас донедавно готово непостојећи) захваљујући подухватима у великој мери и самог кандидата, Радославе Воргић Журжован, васкрсавају на сцени. Резултати истраживања су, усуђујемо се да тврдимо, значајни и у светским размерама, јер већина арија нису само премијерно изведене код нас, него и у свету.

Докторски уметнички рад инспирише: вокалне извођаче да порину у дубине неоткривеног барока; подстиче извођаче да истрају у подвигу усавршавања у свирању на историјским инструментима, потпуно непознатим у нашој средини; открива вредне, а заборављене композиторе XVIII века; личним примером поучава младе уметнике у значајним (а често запостављеним) сегментима важним за развијање и опстанак каријере; подучава, обликује и проширује публику за барокну музику и класичну музику уопште; концертним промотерима, фестивалима код нас и у свету даје „нову храну“ потребну за одржавање интересовања и обезбеђивања финансијера у вечитом трагању за новим и неоткривеним.

VII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

У докторском уметничком пројекту докторанд Радослава Воргић Журжован веома јасно описује тематику уметничког истраживања. На основу ових показатеља Комисија даје позитивну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања. Рад је проверен у софтверу за детекцију плагијаризма iThenticate, на Академији уметности у Новом Саду, о чему је Комисија обавештена путем електронске поште.

VIII КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА:

Експлицитно навести да ли докторски уметнички пројект јесте или није написан у складу са наведеним образложењем, као и да ли он садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је докторски уметнички пројект урађен у складу са образложењем наведеним у пријави теме:

Докторски уметнички пројекат припремљен је, изведен и написан у складу са образложењем које је наведено у пријави теме. По концепцији и реализацији у нашој музичко концертној пракси је премијерни, стога јединствен подухват. Одликује се свим атрибутима који га препоручују као драгоцену семе из кога могу да исклијају бројни вредни концерти не само у нашој средини, него и у глобалним оквирима.

2. Да ли докторски уметнички пројект садржи све битне елементе
Докторски уметнички пројекат својим насловом, садржајем, писаним и практичним радом, садржи све битне елементе који се захтевају за радове овакве врсте.

3. По чему је докторски уметнички пројект оригиналан допринос уметности:

Оригиналност докторског уметничког рада у разматрању лежи и у:

- понирању у давно заборављен репертоар за који нема звучних записа, а преко вокалног лика оперске диве;
- анализи арија из манускрипта;
- датим вокалним вежбама – припремама за извођење арија;
- упутствима за вежбање арија у барокном штиму
- указивању на чари и изазове певања уз оригиналне барокне инструменте, уз које певач једино има могућности да изнијансира и пронађе боје које уз савремене инструменте не би могао да изнедри из себе.

Но, уз све појединачне вредности рада, можда највећа његова оригиналност и драгоценост леже у чињеницама да је донесен у право време (када интересовање за музику барока и историјске инструменте нагло буја у нашој средини), на правом месту (у граду који се ужурбано припрема да дочека свет као Европска престоница културе), прави **бисер-светионик** (у стању да сверазгално, сверазиграно обгрли Србију, Енглеску, Немачку и Италију – земље најтешње повезане са темом доктората). Тим пре што кандидаткиња изузетно влада немачким, енглеским и италијанским језиком, са изграђеном личношћу не само снажне уметнице него и интелектуалца и дипломате *par excellence*, комисија сагледава рад као потенцијално изванредан уметнички мост са светом, светионик уперен на укрштај Новог Сада са бисерима барокне музике Лондона, Фиренце, Напуља, Венеције, Хамбурга, Штутгарта, Беча... Радослава Воргић Журжован са истим жаром и страшћу уноси научни приступ у своју уметничку презентацију као што са истанчаним уметничким осећајем прилази научним чињеницама. Отворила је скривену шкрињу бисера спремну да се у концертним презентацијама у форми *Lecture Recitals* представи музичкој и научној елити у најширим светским оквирима, којима би и Академија уметности у Новом Саду и „српска Атина“ могли са правом да се поносе.

Из свега горе наведеног, разматрајући целокупан докторски уметнички пројекат, јавну презентацију (концерт) и писани рад кандидата Радославе Воргић Журжован, Комисија је одлучила да он представља оригиналан допринос вокалној, музичкој и концертној пракси, спреман за представљање најширој и највишој светској музичкој и научној елити.

4. Недостаци докторског уметничког пројекта

Докторски уметнички пројекат нема недостатака.

IX ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене докторског уметничког пројекта комисија предлаже:

1. да се докторски уметнички пројект прихвати, а кандидату одобри одбрана

2. да се докторски уметнички пројект враћа кандидату на дораду (да се допуни односно измени) или
3. да се докторски уметнички пројект одбија.

Комисија једногласно предлаже да се докторски уметнички пројекат под насловом *Гласови Мале сирене – вокални портрет Франческе Куцони* прихвати, а кандидаткињи Радослави Воргић Журжован одобри одбрана.

НАВЕСТИ ИМЕ И ЗВАЊЕ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

мр Марина Милић Радовић, редовни професор, председник комисије

.....

др ум. Жељка Милановић, редовни професор, члан комисије

.....

мр Анета Илић, редовни професор, члан комисије

.....

др ум. Весна Аћимовић, ванредни професор, члан комисије

.....

др Милица Стојадиновић, редовни професор, ментор

.....